

Vernieuwing met of zonder WOR?

De WOR voorbij of de WOR als hoeder van de vrijheid?

Kortgeleden namen wij deel aan een congres over de vernieuwing van de medezeggenschap, georganiseerd door OR-Informatie. Het thema van het congres was de medezeggenschap in 2020. Nu is dat een thema waar we als Werkplaats voor medezeggenschap natuurlijk nauw bij betrokken zijn en waar we in de afgelopen jaren met uiteenlopende klanten passende antwoorden op gezocht hebben.

In die zoektocht merken we dat het weliswaar vaak overloopt van vernieuwende ideeën over directe en indirecte participatie en over hoe je de medezeggenschap anders kunt organiseren, maar dat de praktijk weerbarstig is. Daarom hebben wij een van onze twee workshops gewijd aan die weerbarstige praktijk. Wij bepleiten om zo nodig kleine stapjes te maken. Stapjes die passen bij de ontwikkelingsfase van de eigen organisatie.

De andere workshop was een kennismaking met Deep Democracy. Wij denken dat het zaak is om in het kader van vernieuwing ook na te denken over verdieping van de democratie, en daarmee aan verdieping van de medezeggenschap. Hoe zorgen we dat democratie meer is dan de helft +1? Hoe zorgen we dat ook de minderheid wordt gehoord en een stem krijgt. Hoe zorgen we ervoor dat alle stemmen gehoord worden en dat we werken aan inclusiviteit? Inklusiviteit wil zeggen dat iedere stem er toe doet, van waarde is en het waard is om gehoord te worden. Dat betekent dat we er naar streven om niet in termen van wij en zij te denken, maar dat we mensen en groepen insluiten in plaats van buiten te sluiten.

Wat ons opviel tijdens dit congres was dat een flink deel van de mensen die optraden in de plenaire zaal niet, zoals wij, op zoek zijn naar vernieuwing en verdieping van de medezeggenschap op basis van de WOR. Vaak was hun thema 'Hoe komen wij voorbij aan de WOR'. (Of te wel: hoe komen wij van de WOR af...) Veel tijd en aandacht gaat dan vervolgens zitten in het aanklagen van de WOR als belemmering voor vernieuwing. Dan wordt er gezegd: "De WOR is omslachtig, bureaucratisch, van de vorige eeuw. De WOR houdt vernieuwing tegen."

Wij van de Werkplaats, hebben een ander standpunt. Wij vinden dat de WOR alle ruimte biedt om naar maatwerkoplossingen te zoeken en om experimenteren met nieuwe vormen van medezeggenschap. Nog nooit was bij een van onze klanten een gekozen vernieuwing niet mogelijk vanwege de WOR. Bovendien zien wij de WOR ook als de wet die het recht op medezeggenschap garandeert. Medezeggenschap is sinds de aanneming van de Wet op

de ondernemingsraden geen gunst meer van de verlichte ondernemer. Nee, dankzij de WOR is medezeggenschap een recht van werknemers én medezeggenschap draagt volgens onze wetgever, zoals neergelegd in artikel 2 van de WOR, bij aan het goed functioneren van de onderneming.

Graag zien ook wij dat we medezeggenschap niet beoefenen met de WOR op tafel. Goede medezeggenschap is gebaat bij het werken aan een goede dialoog tussen bestuurder en ondernemingsraad en in tijden van spannende reorganisaties bij het netjes en zakelijk met elkaar overleggen en onderhandelen (waarbij artikel 25 een procedure biedt die verstandig is om na te leven). En natuurlijk is en blijft het een zoektocht hoe we zo goed mogelijk inhoud geven aan het proces van medezeggenschap bedrijven én vernieuwen, en hoe we blijven aansluiten bij veranderende tijden.

Maar de WOR is in onze ogen veeleer "hoeder van de vrijheid", dan een "sta in de weg of een obstakel" bij vernieuwing van de medezeggenschap. Het fundament ligt er, je kunt er op voortbouwen en zo nodig op terug vallen. Je hoeft in ieder geval niet meer, steeds opnieuw, je recht op medezeggenschap af te dwingen. Je moet wel steeds opnieuw op zoek naar een waardevolle en eigentijdse invulling van de medezeggenschap. Maar ..., niet afschaffen dus, die WOR!

(gepubliceerd in WVM Nieuwsbrief december 2015)